

Recomandarea nr. 92 din 19 septembrie 2016

Cu privire la examinarea de către instanțele de judecată a litigiilor ce au ca obiect modificarea cuantumului pensiei de întreținere a copilului minor prin prisma art. 75 din Codul familiei

În scopul asigurării aplicării corecte și uniforme de către instanțele judecătorești a art. 75 din Codul familiei cu privire la modificarea cuantumului pensiei de întreținere a copilului minor, Curtea Supremă de Justiție consideră oportun de a menționa următoarele:

Conform art. 75 din Codul familiei, pensia de întreținere pentru copilul minor se încasează din salariul și/sau din alte venituri ale părinților în mărime de 1/4 – pentru un copil, 1/3 – pentru 2 copii și 1/2 – pentru 3 și mai mulți copii.

Cuquantumul cotelor stabilite la alin. (1) poate fi micșorat sau majorat de instanța judecătorească, ținându-se cont de **starea materială și familială a părinților**, de alte circumstanțe importante.

În cazul în care unii copii rămân cu un părinte, iar alții – cu celălalt, pensia de întreținere plătită în favoarea părintelui mai puțin asigurat se stabilește într-o sumă bănească fixă, determinată conform art. 76.

Înainte de a purcede la examinarea propriu-zisă a subiectului în cauză, vom accentua faptul că, în practica judecătorească cotidiană, se atestă dificultăți la segmentul aplicării art. 75 alin. (2) din Codul familiei, prin urmare în continuare ne vom concentra atenția pe analiza acestuia.

Întru oferirea unor explicații elocvente în privința aplicabilității dispoziției art. 75 din Codul familiei și pentru a pătrunde în rațiunea dispoziției precitate, vom defini noțiunile cuprinse în norma dată.

Starea materială reprezintă situația socio-economică a persoanei (părinte) determinantă pentru întreținerea unei vieți decente pasibile stabilirii în rezultatul identificării tuturor bunurilor imobile și mobile deținute în proprietate, a veniturilor obținute din activități generatoare de profit, precum și a factorilor ce influențează nemijlocit aspectul economic al persoanei (ex. capacitatea de muncă, studiile etc).

Starea familială definește conjunctura și relațiile persoanei (părintelui) în interiorul comunității umane în care coabitează, întemeiate prin căsătorie sau izvorâtă din rudenie. Cu titlu exemplificativ remarcăm următoarele aspecte intrinseci care influențează per ansamblu starea familiei, a cărei listă nu este una exhaustivă și anume numărul copiilor și persoanelor aflate la întreținere.

Sintagma alte circumstanțe importante stipulate la finalul normei disputate extinde sfera de aplicare a art. 75 din Codul familiei pentru ipotezele nereglementate de lege însă care se pot ivi în cadrul examinării unor litigii de acest gen, lăsând o marjă de apreciere instanței de judecată din perspectiva unor factori care nu se încadrează în condițiile reliefate supra (ex. chestiuni de ordin medical).

Evidențiem faptul că, de dreptul de a solicita modificarea cuantumului pensiei de întreținere pot beneficia în egală măsură ambii părinți în dependență de starea materială și familială a acestora, dînșii fiind responsabili în mod solidar de dezvoltarea fizică, intelectuală, spirituală și socială a copilului în unison cu principiile fundamentale consacrate în legislația națională și cea internațională.

Totodată pentru valorificarea dreptului de a solicita modificarea cuantumului pensiei de întreținere, părintele nu urmează să probeze în mod cumulativ atât schimbarea stării materiale cât și a celei familiale, fiind suficientă în acest sens,

întrunirea a cel puțin uneia din aceste ipoteze, însă schimbarea situațiilor specificate nu trebuie să fie formală, ci esențială, sarcina respectivă aparținând în exclusivitate instanței competente să o examineze.

Dificultatea la aplicarea normei disputate rezidă în necesitatea respectării unor exigențe obligatorii de către părintele care solicită modificarea cuantumului pensiei de întreținere sau este suficientă dovedirea evoluției stării materiale și familiale prin prezentarea probelor concludente în acest sens.

Din interpretarea art. 75 alin. (2) din Codul familiei, conchidem că titularul acțiunii care pretinde modificarea (micșorarea sau majorarea) cuantumului pensiei de întreținere își poate întemeia pretențiile sale potrivit regulilor generale ale procesului civil (contradictorialitatea, egalitatea etc) susținând și fortificând poziția în instanță de judecată prin prezentarea probelor de rigoare, fără a fi necesară respectarea unor condiții prealabile ce ar obliga reclamantul (părintele) să pucească la adresarea în judecată, întru obținerea unui act judecătoresc de dispoziție având ca obiect încasarea pensiei de întreținere pentru copilul din căsătoria în care se află. Or, legiuitorul nu a prevăzut în cazul modificării mărimii pensiei de întreținere a altor condiții suplimentare decât cele indicate în art. 75 alin. (2) din Codul familiei, însă potrivit principiului disponibilității, reclamantul nu este privat de dreptul de a prezenta în instanță o asemenea probă scrisă dacă ea există.

Întru respectarea dezideratelor descrise mai sus, urmează a ține cont de principiul interesului superior al copilului consacrat la art. 9 din Convenția cu privire la drepturile copilului la care Republica Moldova este parte, de menținerea echilibrului drepturilor copiilor al ambilor părinți care nu se află în relație de căsătorie precum și de proporționalitatea cuantumului pensiei de întreținere pentru fiecare copil în parte. Mai mult ca atât, modificarea (micșorarea sau majorarea) cuantumului pensiei de întreținere nu trebuie să favorizeze interesele unui copil în detrimentul altuia, mărimea acesteia trebuie să fie una rezonabilă și echitabilă, determinată în exclusivitate de instanța de judecată a cărei discreție decizională nu trebuie să depășească cadrul legal pertinent.

Raționamentele abordate supra sunt consolidate și de dispozițiile art. 8 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale nr. 1950 din 04 noiembrie 1950, care prevede că, orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale. Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acest amestec este prevăzut de lege și dacă constituie o măsură care, într-o societate democratică, este necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protejarea sănătății sau a moralei, ori protejarea drepturilor și libertăților altora.